

Slovo k povzbuzení na úterý 23. února 2021, na úterý po 1. neděli postní
Biblická čtení: Iz 55,10-11; Ž 34; Mt 6,7-15

Milé sestry, milí bratři,

půst, almužna a modlitba by měly být součástí jakéhokoli našeho svatopostního snažení. O této osvědčené trojici proto v postní době často slýcháváme. Slyšíme o ní již ze samotného Písma svatého, v různých obměnách zaznívá v liturgických modlitbách, čteme o ní snad ve všech duchovních pojednáních o postu, slýcháváme o ní kázáních, prostě známe ji. A je to samozřejmě dobře, neboť bez postu, modlitby a almužny by náš křesťanský život nebyl úplný, zvláště v těchto dnech. Denně bychom si proto skutečně měli něco odřeknout, pro posilu vůle, z kajícího a abychom měli více prostředků k almužně („darů ze slitovnosti“). Měli bychom se více modlit, aby nás Kristova Boží dobrota zvláště v postní době uchvátila a pomohla k tak potřebnému vnitřnímu obrácení. A měli bychom rozdávat almužny anebo na ně šetřit, a to také vlastně denně.

Celá trojice je proto důležitá. Ve světle dnešního Božího slova však zkusme společně porozjímat o modlitbě, o modlitbě Otčenáš. Ta je – možná takto s trochou nadsázky řečeno – jedinou skutečně povinnou modlitbou každého křesťana. Naučil nás a uložil nám ji se modlit přímo sám Pán Ježíš: «Vy se modlete takto». Proto ji také právem nazýváme Modlitbou Páně, když vyšla přímo z Pánových úst.

Nejprve snad kratičká poznámka k jejímu dvojímu znění v Novém zákoně. Jak víme, Otčenáš v evangeliích z Kristových úst zaznívá dvakrát, jednou jej čteme u Matouše (v šesté kapitole, to je úryvek, který slyšíme dnes) a jednou u Lukáše (v jedenácté kapitole). Oba evangelisté ale nepředkládají stejnou verzi, Lukášův Otčenáš je kratší, je to jen pět namísto Matoušových sedmi proseb. Vysvětlení, proč tomu tak je, proč Lukáš nám zaznamenal jen část modlitby, můžeme přenechat spekulacím biblistů. Podstatné je, že nejranější církev se začala od samého začátku modlit verzi delší, jak o tom svědčí již *Didaché*, starokřesťanský spis, sepsaný nejpozději ve stejné době jako nejmladší knihy Nového zákona.

Máme tedy před sebou Otčenáš z Kristových úst tak, jak jej zaznamenal evangelista Matouš a jak se jej křesťané od samého počátku modlí, tak se jej modlíme i my: Oslovení, sedm proseb a závěrečné amen. Jistě bychom mohli rozjímat o všech sedmi jednotlivých prosbách – o tom, jak první tři žádají především Boží přítomnost a její vnímatelnost, zatímco druhé čtyři především Boží dary potřebné k životu pozemskému i věčnému – a jistě by takové rozjímání o nejzákladnější modlitbě, kterou často vyslovujeme spíše bezmyšlenkovitě než s usebraností, bylo užitečné. Nicméně s ohledem na svatopostní čas zaměříme dnes svou pozornost na jednu jedinou prosbu: «A odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům». Jako jediná v celém Otčenáši je podmíněná a jako jediná je samotným Kristem následně ještě rozvinutá: «Jestliže totiž odpustíte lidem jejich poklesky, odpustí také vám váš nebeský Otec; ale když lidem neodpustíte, ani váš Otec vám neodpustí vaše poklesky».

Čím jsme starší a čím více života je za námi, tím spíše si uvědomujeme, jak možná právě tato prosba ze všech sedmi, v nichž je obsaženo všechno, zač se máme modlit (jak praví jeden z liturgických úvodů k modlitbě Otčenáše), je nakonec ta nejdůležitější. Říkává se, že i spravedlivý sedmkrát za den hřeší. Natož pak my. Jak jdeme životem, hříchů, různých pádů a šrámů na našem „kontě“ prostě nutně přibývá. Proto všichni už zde na zemi potřebujeme a budeme ještě na posledním soudu potřebovat Boží milosrdné odpuštění.

Vědomí vlastní slabosti a z pí plynoucí bytostné potřeby Božího odpuštění by nás však mělo vést k touze a nejlépe schopnosti také odpouštět, lidsky odpouštět. Ke snaze odpustit všem těm, kteří se provinili, proviňují a ještě proviní proti nám. Odpuštění, i to lidské, je jedním z nejzákladnějších projevů pokory a milosrdenství. Ochota odpouštět nás činí Bohu aspoň trochu podobnými, zvláště když nejsme schopni se Kristu podobat ve svatosti. Proto k odpouštění Pán Ježíš tak jasně vybízí.

A navíc o tom, že ochota odpouštět je nutnou součástí křesťanské existence, svědčí i řada dalších míst v evangeliu. Jako na jedno za všechny vzpomeňme na varovné podobenství o dvou služebnících; prvnímu z nich pán odpustil jeho veliké dluhy, zatímco on nebyl následně ochoten odpustit svému spoluslužebníkovi jeho maličký dluh...

Podmíněnost páte prosby Otčenáše a následná slova Pána Ježíše nám tak připomínají, že bez ochoty odpouštět druhým lidem nemůže být Bohem odpuštěno ani nám. Neochota odpouštět je jedním z neklamných svědectví, že Boží milosrdné odpuštění nás nijak vnitřně neproměnilo, že jsme je možná nějak přijali, ale vlastně se stejným sobectvím, s jakým jsme předtím hřešili, a proto zůstalo bez užitku. K lítosti, která je vlastně jedinou podmínkou účinnosti Božího odpuštění, ochota odpouštět nutně patří. Litujeme-li svých hříchů, toužíme-li po jejich odpuštění, musíme mít srdce ochotné odpouštět i dál. Neochota nás Božímu odpuštění zavírá (ani náš nebeský Otec nám neodpustí vaše poklesky), uzavírá nás zpět do vězení hříchu, jako toho služebníka v Kristově podobenství.

Podstatná je „neochota“, protože ta je něčím jiným než případná dočasná neschopnost. Neochota znamená, že člověk prostě nechce odpustit. Ať už proto, že se cítí v právu, nebo neuznává, že sám „má máslo na hlavě“, a někdy mnohem větší a závažnější, anebo vůbec nevnímá trýzeň svého viníka toužícího po odpuštění, či například chce vychovávat toho, kdo svou vinu možná ani necítí a neomlouvá se. To vše je samozřejmě něco docela jiného, než když člověk chce odpustit, ze všech sil se o to i snaží, nepřeje svému viníkovi nic zlého, modlí se za jeho spásu, ale jen zatím neumí zvládnout své emoce a hořké vzpomínky. Neprát nic zlého, přát dobro a spásu je podstatným začátkem odpuštění. Je-li touha po odpuštění přítomna, je to již začátek odpuštění, znamená, že my sami Boží odpuštění můžeme přijmout.

Odpouštět je naším životním posláním, jedním z nejkřesťanštějších. To platí celoživotně, zvláště však v postní době je k hledání cest odpuštění a smíření doba příhodná. Nejen proto, že «rozvázat jha» neodpuštění, «propustit zdeptané na svobodu» je součástí «pravého postu», jak jsme slyšeli v pátek a sobotu z Izaiášových úst, ale i proto, že zvláště v postní době všichni máme prosit o Boží odpuštění; lítostí, kajícností a ve svátosti smíření.

Bez stálého odpuštění nelze ani zde na zemi přežít. Jako my ubližujeme druhým, i druzí ubližují nám. Je třeba si s Boží pomocí navzájem odpouštět. Abychom všichni společně mohli dojít odpuštění Božího...